

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

VI МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

19 листопада 2021 року

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

VI МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

19 листопада 2021 року

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2021

УДК 81'37

П 78

Проблеми лінгвістичної семантики: VI Міжнародна науково-практична інтернет-конференція (19 листопада 2021 року).

П 78 Збірник матеріалів. Рівне: РДГУ, 2021. 149 с.

The Problems of Linguistic Semantics: The 6th International Scientific and Practical Internet Conference (November 19, 2021). The Collection of Conference Proceedings. Rivne: RSUH, 2021. 149 p.

У збірнику матеріалів VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми лінгвістичної семантики» розглянуто низку питань, що стосуються актуальних проблем лінгвістичної семантики: когнітивної та культурної семантики, зіставної семантики, фонетичної, лексичної та граматичної семантики, семантики і прагматики мовних одиниць, семантики тексту і дискурсу, семантики і перекладу.

The Collection of Conference Proceedings «The Problems of Linguistic Semantics» focuses on the topical issues of Linguistic Semantics: Cognitive and Cultural Semantics, Contrastive Semantics, Phonetic, Lexical and Grammatical Semantics, Semantics and Pragmatics of Linguistic Items, Semantics of Text and Discourse, Semantics and Translation.

УДК 81'37

Редакційна колегія:

Головний редактор – **Деменчук О.В.**, д-р філол. наук, професор.

Відповідальний редактор – **Кучма Т.В.**, канд. філол. наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

Павлова О.І., канд. філол. наук, професор; **Аладько Д.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Калініченко М.М.**, канд. філол. наук, доцент;

Константінова О.В., канд. філол. наук, доцент; **Орел І.І.**, канд. філол. наук, доцент; **Павловська Л.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Тарасюк Н.Ю.**,

канд. філол. наук, доцент; **Третьякова К.В.**, канд. філол. наук, доцент; **Чеберяк А.М.**, канд. філол. наук, доцент; **Станіславчук Н.І.**, викладач

Рекомендовано до друку Вченою радою

Рівненського державного гуманітарного університету

(протокол № 10 від 28.10.2021 р.)

©Автори публікацій, 2021

©Рівненський державний гуманітарний університет, 2021

ЗМІСТ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ:
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ**

АРХАНГЕЛЬСЬКА А.М.	СЛОВОТВІРНА ФЕМІНІЗАЦІЯ (МОЦІЯ) В ТЕОРІЇ НОМІНАЦІЇ	7
КАПРАНОВ Я.В.	МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АЛГОРИТМ УСТАНОВЛЕННЯ СЕМАНТИЧНИХ ПЕРЕХОДІВ І ЗБІГІВ У НОСТРАТИЧНИХ МОВАХ	10
СІРАНЧУК Н.М.	ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ПИСЕМНОМУ МОВЛЕННІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	14
ГОЛОВЧАК Н.І., КУШНІРЧУК О.О.	STILISTISCHE BESONDERHEITEN DER DEUTSCHEN WERBETEXTE	18
ОРЕЛ І.І.	СЕМАНТИЧНИЙ РОЗВИТОК НІМЕЦЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З КОМПОНЕНТОМ <i>SCHWARZ</i>	21
ЖОЛОБЧУК А.М.	МЕТОДИЧНІ ЗАСОБИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОРИГІНАЛЬНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ТЕКСТІВ	25

ПРОБЛЕМИ КОГНІТИВНОЇ ТА КУЛЬТУРНОЇ СЕМАНТИКИ

ДЕМЕНЧУК О.В., ДЕМЕНЧУК Д.	АРТЕФАКТНІ НОМІНАЦІЇ В ПОЛЬСЬКІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРІ	29
ЛЯШУК А.М.	ВЕРБАЛІЗАЦІЯ ДИСКУРСИВНОЇ ТАКТИКИ ОБРАЗИ В РИТОРИЦІ АВСТРАЛІЙСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИКІВ	32
ХРИСТИЧ Н.С.	ВЕРБАЛЬНЕ УСОБЛЕННЯ КОНЦЕПТУ «ЛЮДИНА» ЛЕКСИЧНОЮ ОДИНИЦЕЮ ‘MAN’ У ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ЗВОРОТАХ	35

ПРОБЛЕМИ ЗІСТАВНОЇ СЕМАНТИКИ

МІЗІН К.І.	РЕЛІГІЙНО-ФІЛОСОФСЬКІ МОТИВИ КОНЦЕПТУ <i>ГОРДІСТЬ</i>	38
АЛАДЬКО Д.О.	МОТИВАЦІЙНА МОДЕЛЬ «МАТЕРІАЛ – ВИРІБ» В НОМІНАЦІЯХ ПОСУДУ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	43
БЛИЗНЮК К.Р.	ЛАКУНАРНІСТЬ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОЇ ГРУПИ «DONATION»: АНГЛІЙСЬКО- УКРАЇНСЬКІ ПАРАЛЕЛІ	45

*VI Міжнародна науково-практична інтернет-конференція
«ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ»*

ЗАЛУЖНА О.О., МОКРА Т.А.	ІНСТРУМЕНТАЛЬНІ ДІЄСЛОВА У СФЕРІ КУЛІНАРІЇ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ)	49
ПАВЛОВСЬКА Л.О.	ОПОЗИЦІЙНА СЕМАНТИКА ВЕРБАЛЬНИХ ФОРМУЛ ПОБАЖАНЬ У РІЗНОСТРУКТУРНИХ МОВАХ	52
КІНАЩУК А.В.	СПЕЦИФІКАТОРИ ТЕМАТИЧНОЇ ГРУПИ ПРЕДИКАТИВ НА ПОЗНАЧЕННЯ ІРРАЦІОНАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ В АНГЛІЙСЬКІЙ, НІМЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	55
ДУЛЮК С.А.	МОВНА КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ЛЮДИНИ В АНГЛІЙСЬКІЙ, ФРАНЦУЗЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ ФРАЗЕОСИСТЕМАХ	57
ПОДМОВСЬКА О.І.	ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ З ГАСТРОНОМІЧНИМ КОМПОНЕНТОМ У НІМЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	60

ФОНЕТИЧНА, ЛЕКСИЧНА І ГРАМАТИЧНА СЕМАНТИКА

КОЗІЦЬКА О.А., ПОЛІЩУК Н.О.	СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ	63
ЛУК'ЯНИК Л.В., БЕНЕСЬКО С.О.	ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ЗБАГАЧЕННЯ МОВЛЕННЯ УЧНІВ ЕТНОКУЛЬТУРОЗНАВЧОЮ ЛЕКСИКОЮ	65
ЛУК'ЯНИК Л.В., КОЗЯР Т.А.	МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ГРАМАТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ НА ФОНЕТИЧНІЙ ОСНОВІ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	69
ОВСЕЙЧИК Ю.В.	О ТРАЕКТОРИИ РАЗВИТИЯ КАУЗАЛЬНЫХ СОЧИНИТЕЛЬНЫХ СОЮЗОВ В РАННИЙ ПЕРИОД ФРАНЦУЗСКОГО ЯЗЫКА	72
ТАРАСЮК Н.Ю.	СЛОВОТВІРНО-ДЕРИВАЦІЙНА ПАРАДИГМА ВИСЛОВЛЮВАННЯ	75
ІГНАТЕНКО О.В.	СЕМАНТИКА ПРИСЛІВНИКА В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ	78
РОМАНЮК В.В.	СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПОРІВНЯНЬ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ	81

СЕМАНТИКА І ПРАГМАТИКА МОВНИХ ОДИНИЦЬ

ГРИГОЛА О.А.	СЕМАНТИКА ДИСКОМФОРТНИХ ВІДЧУТТІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ: ТЕМАТИЧНА ПІДГРУПА «ФІЗИЧНИЙ БІЛЬ»	85
ДЗЕКАН О.В.	НОМІНАЦІЇ БОЛЮ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	87

СЕМАНТИКА ТЕКСТУ І ДИСКУРСУ

СЛАВОВА Л.Л., СІКОРА С.М.	ПРАГМАТИЧНО-КОГНІТИВНИЙ ПІДХІД ДО ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ	91
ШУЛЬЖУК Н.В.	ОСОБЛИВОСТІ СЕМАНТИЧНОЇ СТРУКТУРИ РЕЧЕННЯ У ДІАЛОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ	95
БІСОВЕЦЬКА Л.А., СУРЖУК Т.Б.	СТИЛІСТИЧНО МАРКОВАНА ЛЕКСИКА ЯК ЗАСІБ МОВНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПЕРСОНАЖІВ ТВОРІВ Г. ВДОВИЧЕНКО	101
КАЛІНІЧЕНКО М.М., ГУЦУЛ В.О.	ТВОРЧІСТЬ ЕМІЛІ ДІКЕНСОН В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ПОПУЛЯРНОЇ ЖІНОЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ США 1800-Х РОКІВ	104
СЕРБИНА Т.Г.	ЛОГОЭПИСТЕМЫ КАК ОДИН ИЗ МАРКЕРОВ СОВРЕМЕННЫХ ТЕКСТОВ	106
ТОМА Н.М.	ДО ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО ДИСКУРСУ	109
ЧЕБЕРЯК А.М.	ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ ЯК ОДНА З ОСНОВНИХ ТЕКСТОВИХ КАТЕГОРІЙ СУЧАСНИХ ЗМІ	112
АРТЕМОВИЧ К.В.	ТРАНСФОРМАЦІЯ СТИЛІСТИЧНОЇ ВІДПОВІДНОСТІ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ТЕКСТІВ УКРАЇНОМОВНИХ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ	115
ФЕДЮК А.А.	ЛІНГВОПРАГМАТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПЕРЕДВИБОРЧОГО ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ (НА ПРИКЛАДІ ВИБОРЧИХ КАМПАНІЙ ДЖ. БАЙДЕНА І Д. ТРАМПА)	118
БЕЗКОРОВАЙНИЙ М.А.	ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ ТА ЙОГО ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ	121
ЛЕВЧЕНКО А.І.	ПЕРЕКРУЧЕННЯ РЕАЛЬНОСТІ ТА РОЗШИРЕННЯ ПРАВ І МОЖЛИВОСТЕЙ У ПРАЦЯХ ДЖОРДЖА ЛІППАРДА	124

СЕМАНТИКА І ПЕРЕКЛАД

PAZDAN R., BUK A.	DIE BESONDEREN HERAUSFORDERUNGEN DER LITERARISCHEN ÜBERSETZUNG	128
КОНСТАНТІНОВА О.В.	ПЕРЕКЛАД АНГЛІЙСЬКИХ ДІЄСЛІВ- ЕВРІСЕМАНТІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	130
КУКАРІНА А.Д.	КУЛЬТУРНИЙ КОМПОНЕНТ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ПЕРЕКЛАДАЧА-РОЗВІДНИКА: ДОСВІД СПЕЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ	133
КУЧМА Т.В.	ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВЧИЙ ФОН ОНОМАСТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ ТВОРІВ О. ПРОЙСЛЕРА ТА ЇЇ ПЕРЕКЛАД	136

форму (гострий, тупий, щільний). Крім того, біль має певні риси характеру: він може бути чутливим і нещасним або злим і жорстоким. Слід зазначити, що така різноманітність больових характеристик, очевидно, повною мірою притаманна розмовній мові, але не завжди відображається в словниках.

Список використаних джерел:

- Концепт БОЛЬ в типологическом освещении* (2009). Київ: Видавничий Дім Дмитра Бураго.
- Новичков, П.Ю., & Бонч-Осмоловская, А.А. (2009). Глаголы боли в английском языке. *Концепт БОЛЬ в типологическом освещении*. (с. 199-209). Київ: Видавничий Дім Дмитра Бураго.
- BNC: *British National Corpus*. Available at: <http://www.natcorp.ox.ac.uk>
- Melzak, R. (1975). The McGill Pain Questionnaire: major properties and scoring methods. *Pain, 1*, 277–299.
- Melzak, R. & Torgerson, W.S. (1971). On the language of pain. *Anesthesiology, 34*, 50–59.

УДК 81'373.2

Дзекан О.В., студентка
Рівненський державний гуманітарний університет
(Рівне, Україна)

НОМІНАЦІЇ БОЛЮ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Від самого початку існування наукових знань феномен номінації привертав до себе увагу науковців. «Забезпечення всіх сфер життєдіяльності людини іменуваннями» – її основне та ключове завдання. Лінгвісти в свою чергу фокусуються на проблематиці номінації та її механізмах.

Попри те, що «номінація» в сучасній лінгвістичній літературі широко вживаний, його зміст досі не має однозначного тлумачення. Терміном «номінація» і його синонімами «називання», «найменування» позначають «процес утворення мовних одиниць, що характеризуються номінативною функцією, тобто слугують для називання й розчленування фрагментів дійсності та формування відповідних понять про них у формі слів, поєднань слів, фразеологізмів та речень» (Телия, 1977, с. 33).

Сьогодні вже можна говорити про те, що у теорії номінації розмежовують два підходи: ономасіологічний та семасіологічний. На

відміну від семасіології, що демонструє напрям від засобів вираження до вираженого значення, ономасіологія ґрунтується на аналізі від позначуваного предмета до засобів його позначення. Другий, семасіологічний, підхід передбачає аналіз смислу імені з метою виокремлення та називання реалії.

Для того, щоб визначити семантичні відмінності номінацій болю в українській та англійських мовах, розглянемо детальніше сутність дієслівної семантики в обраних мовах.

Специфіка номінацій болю в тому, що власне дієслів болю є всього кілька (до п'яти, а частіше просто одне-єдине дієслово). В англійській мові фактично існує лише три базові дієслова, які у своєму прямому значенні виражають больову семантику, це предикати *to hurt*, *to ache*, *to pain*.

В свою чергу дані номінації мають відмінності. *To ache* виражає «тривалий, та не надто сильний біль (CD); відчутний дискомфорт; відчувати ниючий біль у певній частині тіла». В ролі іменника слово *ache* використовується для позначення ниючого, тривалого або «тупого» болю. Таким чином, воно часто вживається в поєднаннях: *headache* (головний біль), *stomachache* (біль у животі), *backache* (біль у спині), *heartache* (біль у серці).

Слово *pain* використовують на позначення відчуття фізичних страждань, які отримуються від травми або хвороби (CD). Біль зазвичай раптова, завдає дискомфорту чи навіть мук. *Pain* також може використовуватися у значенні «боліти», «мучити». Дієслово *to pain* означає «заподіяти фізичний чи моральний біль».

Hurt означає заподіяти комусь душевні страждання або ж завдавати шкоди. Якщо ви засмучуєте когось, ви завдаєте йому емоційного або душевного болю і змушуєте його відчувати сум або занепокоєння. Рана, біль і горе також можуть використовуватися в цьому значенні, але зустрічаються рідше (CD). Рідше *hurt* є іменником. Але в деяких контекстах воно може слугувати синонімом до слів *pain*, *ache*, проте *hurt* позначає біль, викликаний винятково зовнішніми чинниками.

Для того, щоб висловити більш детальні протиставлення, англійська, як і інші мови, запозичує дієслова з інших семантичних полів. Основними запозиченнями такого роду в англійській мові є дієслова горіння (*to burn* «горіти», *to sear* «обсмажувати» і т. ін.), звуку (*to buzz* «дзижати», *to click* «клацати» і т. ін.), рухи (*to surge* «вагатися», *to run* «бігти» і т. ін.), впливу інструментом (*to cane* «бити палицею», *to prick* «колоти» і т. ін.) (Концепт БОЛЬ ..., 2009, с. 199).

To burn може позначати опік, підвищення температури тіла в цілому, для позначення неприємних емоційно-ментальних станів. *To sear* описує біль від опіку, заподіяного джерелом жару, або ж раптовий різкий біль.

Дієслово *to sting* у своєму базовому значенні відповідає українському «жалити». *To sting* крім ідеї «ввести отруту» має ще один компонент значення: «проткнути жалом». Саме він забезпечує широкі можливості для метафоричного використання *to sting* у сфері больової семантики. Найчастіше больове відчуття, що описується цим дієсловом, викликане агресивним середовищем – їдкими рідинами чи запахами.

Згадані вище дієслова використовуються для позначення різних типів больових, емоційних та ментальних відчуттів. Так як компонент вихідної семантики став основою метафоричного перенесення, що у своє чергу сприяє уточненню базового значення дієслова.

В українській ж мові, подібно до більшості інших слов'янських мов, на позначення вияву болю використовується універсальне дієслово «боліти». Та окрім нього на позначення больових відчуттів використовується ціла низка дієслів, перенесених з інших доменів, зокрема з домену вогню, звуку, фізичного впливу, психічних станів, що є предметом подальшого розгляду.

В українській мові для передачі больових фізичних відчуттів, що асоціюються з тепловим впливом, використовуються дієслова *горіти*, *палати* та *пекти*. Також використовується безліч дієслів на позначення звуку, такі як: *бриніти*, *гупати*, *гудіти*, *дзвеніти*, *хрустіти/хрускати*, *шуміти*, *бурчати*. Схоже до метафор пов'язаних з вогнем, ці дієслова часом позначають надмірний вплив на органи слуху, а у інших випадках – внутрішні відчуття, що нагадують сприйняття звукових стимулів.

Метафори руху – *скакати*, *вискакувати* – найчастіше використовуються для позначення прискореної роботи серця. Дієслова руйнування та деформації є найбільшим за кількістю перенесених одиниць джерелом метафоричного уявлення болю. Метафори, що передбачають наявність інструменту, яким здійснюється вплив представлені словами: *колоти*, *різати*, *стріляти*, *калатати*.

Деякі предикати болю в основному своєму значенні позначають фізичну дію, що здійснюється за допомогою специфічних органів людини та тварини, наприклад кігтів, зубів, нігтів та інше. В українській мові до цієї групи належать такі предикати: *дерти*, *дряпати*, *щипати*, *шкрябати*, *лоскотати*, *виїдати*. Їхньою

загальною особливістю є поява неприємних чи болючих відчуттів на поверхні органу, а не в його глибині. Дієслово *ламати* передбачає дію безпосередньо руками і позначає неприємні інтенсивні тривалі відчуття у певній частині тіла, які сприймаються як результат постійного впливу. Також в українській мові є дієслова для опису втрати функціональності (*набрякати, пухнути, закладати, затікати і т. ін.*), чутливості (*сліпнути, рябіти, мліти, наморочитися, помутитися, терпнути, німіти і т. ін.*) та безліч інших.

Предикати болю в англійській та українській мовах представлені неоднорідною групою дієслів. Слід відзначити, що більшість предикатів болю є метафоричними номінаціями. Концептуалізація в зоні власне больових відчуттів і в зоні втрати функціональності має деякі спільні риси, а саме, джерелами обох зон слугують домени фізичних відчуттів і фізичного впливу.

Список використаних джерел:

- Телия, В.Н. (1977). Вторичная номинация и ее виды. В: *Языковая номинация (Виды наименований)*. (с. 129-222). Москва: Наука.
- Концепт БОЛЬ в типологическом освещении* (2009). Київ: Видавничий Дім Дмитра Бураго.
- CD: Cambridge Dictionary. Available at: <https://dictionary.cambridge.org/>